

Нестеренко С.С.

кандидат економічних наук, доцент,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Nesterenko Svetlana

Open International University of Human Development «Ukraine»

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ

У статті проведений аналіз функцій і результатів стратегічного управління розвитком регіону, який показав, що його найважливішою функцією має стати цілепокладання, а основним результатом – система цілей і стратегій регіонального розвитку. Стратегічні процеси в регіоні вимагають наявності стратегічних цілей, створення механізму їх перетворення в стратегії і стратегічні дії, які забезпечують вихід на капітал різного рівня і конкурентоспроможність регіону як об'єднання цілей стейкхолдерів. Був проведений аналіз регіону як державно-територіального утворення, як суб'єкта стратегічного управління, що дало можливість розробити систему відповідних понять регіону і використовувати комплексну методологію дослідження стратегічного цілепокладання розвитку регіону на системно-діалектичній основі. У результаті використання цієї методології для аналізу регіону як суб'єкта розвитку визначені природа, фактори формування економічної суб'єктності та продукти його діяльності.

Ключові слова: регіон, стратегічне управління розвитком регіону, системно-діалектична основа, стратегічні процеси, цілепокладання, ресурси території.

Постановка проблеми. Дослідження регіону як суб'єкта розвитку національної економіки передбачає розгляд його економічної природи; факторів, що сприяють формуванню економічної суб'єктності регіону; функцій регіону і продуктів його діяльності. Сучасні процеси регіоналізації визначаються значною мірою зростанням ролі промислових регіонів у соціально-економічному і політичному житті суспільства. Це пов'язано з розвитком плюралістичних, демократичних держав, у яких центральні органи державного управління змушені ділитися своєю владою з регіональними органами, з децентралізацією соціально-економічних процесів, зі збільшенням важливості регіону як місця базування бізнесу, з конкуренцією регіонів із залучення капіталу (інвестицій), надання послуг (освітніх, охорони здоров'я, рекреаційних та інших), забезпечення умов життя. Такий набір причин і викликів формує актуальність досліджень у розрізі стратегічних напрямів розвитку регіональної економіки і забезпечення її конкурентних переваг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова проблематика регіонального будівництва та конкурентоспроможності розвинута і досліджена в роботах таких учених-економістів, як: О. Бобровська, Н. Верхоглядова, М. Долішній, Я. Жаліло, О. Жихор, С. Запотоцький, С. Ішук, О. Качний, Н. Калужнова, Н. Кузьминчук, Ю. Перський, Т. Савостенко. Але слід

вказати, що прикладні методичні інструменти щодо управління конкурентним розвитком регіону на основі цілепокладання ще недостатньо розвинуті і потребують наукового розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є формування методологічних засад забезпечення і провадження інструментів стратегічного управління на основі цілепокладання в поточний розвиток регіонів країни з метою забезпечення конкурентного зростання.

Виклад основного матеріалу. Розгляд економічної природи суб'єктності регіону передбачає комплексний аналіз його різнопланових, іноді суперечливих сутнісних характеристик і функцій як структурного елемента національної економічної системи. Для вирішення цього завдання потрібно застосувати єдину загальнонаукову методологію системного підходу на діалектичній основі, яку слід розробити або модифікувати щодо регіону. Саме системний підхід дозволить розглянути регіон як цілісну систему, організацію, реалізуючи принцип інтеграції [1, с. 115]. З цією метою необхідно досліджувати регіон як суб'єкт національної економічної системи, організацію, суб'єкт стратегічного цілепокладання і розвитку (рис. 1).

У результаті дослідження може бути розроблена система понять регіону як державно-територіального утворення, системи, організації, суб'єкта стратегічного цілепокладання і розвитку. Регіон як складне



Рис. 1. Методологія дослідження стратегічного цілепокладання розвитку регіону в системі національної економіки

Джерело: розроблено автором

поняття може досліджуватися в різних напрямках: територіально-географічному, виробничому, функціональному, державно-територіальному тощо. Об'єктивно зміст будь-якого терміна впливає з об'єкта, предмета і завдань дослідження.

Перше з них характеризує регіон, по-перше, як адміністративно окреслений простір; по-друге, як відокремлений соціально-економічний комплекс, в якому реалізуються процеси відтворення життєзабезпечення населення цієї території; по-третє, як частину в системі територіального і суспільного розподілу праці. Регіон – територіальне утворення, що має чітко окреслені адміністративні кордони, в межах яких відтворюються соціальні та економічні процеси забезпечення життя населення, зумовлені місцем регіону в системі територіального і суспільного розподілу праці.

Автори підкреслюють оригінальний підхід до мети регіонального розвитку: це не традиційна максимізація загальнодержавного ефекту, а задоволення ринкового попиту суб'єктів господарської діяльності регіону на основі раціонального використання всіх видів територіальних ресурсів [2]. Це визначення має дещо звужений характер. По-перше, задоволення ринкового

попиту суб'єктів господарської діяльності здійснюється за рахунок ресурсів не тільки цієї території, як це формулюється в визначенні, а й інших регіонів; та й продукція часто виходить за межі території і задовольняє ринковий попит інших регіонів і країни загалом.

По-друге, цілі регіонального розвитку як державно-територіального утворення включають «не тільки «задоволення ринкового попиту суб'єктів господарської діяльності» або виробничих потреб території, як це зазначено у визначенні регіонального розвитку [3, с. 67–68]. Вони значно ширші й охоплюють процеси забезпечення умов життя населення, названі у визначенні поняття «регіон» [4], а також інші, пов'язані не тільки з поточними проблемами, а й з розвитком, стратегічними завданнями.

Для формування визначення поняття «регіон» як державно-територіального утворення, а також його стратегічних цілей необхідно використовувати методологію суб'єктно-функціонального аналізу з урахуванням режиму функціонування регіону в часі. Суб'єктно-функціональний аналіз передбачає виділення функцій регіону з позицій його суб'єктів (учасників, елементів). Суб'єкти регіону – це соціальні об'єкти, що мають

цілі, зустрічно узгоджувані інтереси, що взаємодіють між собою і в собі з приводу виконання своїх функцій в регіоні. Функція регіону – це одна з ролей, яку виконує це утворення і його елементи, складові частини в державі; призначення (місія) регіону і його частин; види діяльності системи. Суб'єктна структура регіону – це система його суб'єктів і взаємини між ними, що відображає їхні цілі, інтереси, характер, форми організації та взаємодії. Функції регіону як державно-територіального утворення визначаються через забезпечення цілей, інтересів, потреб суб'єктів-носіїв цих цілей. До основних суб'єктів-ціленосіїв регіону ми можемо віднести [6, с. 122]:

1) органи державного управління як носії державних цілей, інтересів, а також органи місцевого самоврядування;

2) населення (як конкретний носій соціально-економічних потреб частини народу);

3) ділову спільноту (як носій цілей і інтересів підприємців, власників, ділових організацій, керівників, персоналу).

Причому воно розуміється і як бізнес-спільнота, і як спільнота інших ділових організацій, включаючи державні, муніципальні та інші. Під час формування регіональних цілей слід враховувати інтереси й інших зацікавлених сторін. Часовий аналіз функцій регіону означає облік не тільки поточних, але і майбутніх потреб та цілей суб'єктів регіону. Функціонування регіону може здійснюватися в двох основних режимах: поточному і стратегічному. Поточний режим функціонування – це звичайна рутинна діяльність, спрямована на виконання традиційних функцій, внутрішніх цілей, необхідних для забезпечення життєдіяльності: збереження стійкості, цілісності, рівноваги, прибутковості тощо, або так званий режим «виживання». Такий режим забезпечується системою оперативного (поточного) управління або довгострокового планування.

Стратегічний режим функціонування регіону пов'язаний з формуванням нових цілей, орієнтованих на зовнішнє оточення, а також нових параметрів і характеристик, структури і функцій, необхідних для істотної (якісної) зміни умов життєдіяльності. Такий режим веде до розвитку регіону і забезпечується системою стратегічного управління. Порівняння розглянутих двох підходів (перший: виділяються поточний і стратегічний режими функціонування об'єкта; другий: виділяються два режими – функціонування і розвиток) показує, що за змістом вони досить близькі. Виділивши стратегічний режим або режим розвитку, ми можемо використовувати теорію стратегічного управління, щоб розставити акценти в терміні «розвиток». Основні постулати стратегічного управління можна звести до такого. Зростання не дорівнює розвитку. Зростання розуміється як збільшення маси однорідних елементів, розвиток – як зміна елементного складу тієї ж системи і способів їхнього поєднання [7, с. 24].

Інноваційний потенціал регіону нами розглядається як головний стратегічний ресурс. Здатність швидше за

інших освоїти необхідні нововведення стала умовою конкурентоспроможності. Провідним стає проактивність (інтерактивність), яка означає не проходження за змінами зовнішнього середовища, а випередження їх. В умовах зростаючої невизначеності завдання вирішується частково розробкою багатоваріантних стратегій. Стосовно регіону розвиток означає не тільки зміну структури економіки регіону, а й появу нових галузей, нових організаційних форм, зв'язків між ними (наприклад, кластерів). Розвиток регіону розуміється як зміни через нововведення, нарощування інноваційного потенціалу і стратегічних ресурсів регіону, підвищення його конкурентоспроможності в інтересах нинішнього і майбутнього поколінь. Воно забезпечується інтерактивною поведінкою всіх суб'єктів-носіїв цілей регіону (населення, ділового співтовариства і органів управління), орієнтованою на зовнішнє середовище і режим стратегічного управління.

На підставі викладеного вище суб'єктно-функціонального підходу з урахуванням режиму соціально-економічних функцій регіону можна представити матрицю (табл. 1), в якій виділено два критерії: суб'єкти-носії цілей регіону та режими функціонування регіону.

Суб'єктами-носіями цілей є населення, ділове співтовариство й органи місцевого управління. Функціонування регіону розглядається в двох основних режимах: поточному (виживання) і стратегічному (розвитку). На перетині розглянутих критеріїв формуються основні функції регіону. Їх можна розглядати по горизонталі (рядку) за суб'єктами-носіями і по вертикалі за режимами функціонування.

Для населення регіон як місце його проживання повинен виконати такі функції.

1.1. Поточний режим. Забезпечити умови життя: житло, комунальні та інші послуги. Забезпечити джерела доходів (робочі місця). Забезпечити соціальний захист. Забезпечити охорону здоров'я. Забезпечити екологічний захист і охорону природи. Забезпечити доступність освіти, спорту і культури. Забезпечити необхідну інфраструктуру. Забезпечити безпеку життєдіяльності.

1.2. Стратегічний режим. Забезпечити рівень і якість життя, зіставні з розвиненими країнами. Забезпечити стратегічну безпеку. Забезпечити розвиток інтелекту і особистості. Забезпечити впевненість у майбутньому.

1.3. Забезпечити збереження та розвиток національних і цивілізаційних цінностей.

1.4. Забезпечити довіру до держави. Для ділової спільноти регіон як місцеперебування (базування) повинен здійснити такі функції.

2.1. Поточний режим. Забезпечити здорове (конкурентне) ділове середовище і умови ведення бізнесу: підприємницький клімат, доступність ресурсів і факторів виробництва, їх конкурентоспроможність; інфраструктуру; відсутність адміністративних та корупційних бар'єрів. Забезпечити безпеку. Забезпечити зниження ризиків.

**Основні соціально-економічні функції і цілі розвитку регіону
як складової частини національної економічної системи**

Суб'єкти-носії цілей	Режими функціонування регіону	
	1. Поточний (виживання)	2. Стратегічний (розвиток)
1. Населення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити умови життя (житло, комунальні і інші послуги: зв'язку, транспорту, банківські). 2. Забезпечити джерелами доходів (робочими місцями). 3. Соціальний захист. 4. Охорона здоров'я. 5. Екологічний захист. охорона природи. 6. Доступність освіти, спорту, культури. 7. Забезпечити інфраструктурою. 8. Забезпечити безпеку. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити рівень і якість життя, порівнянні з розвиненими країнами. 2. Забезпечити безпеку. 3. Забезпечити розвиток інтелекту і особистості. 4. Упевненість в майбутньому 5. Національні і цивілізаційні цінності. 6. Довіра до держави, влади. 7. Гордість за свою вітчизну.
2. Ділове співтовариство	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити здорове ділове середовище і умови ведення виробництва (бізнесу): підприємницький клімат, доступність ресурсів і чинників виробництва, їх конкурентоспроможність, інфраструктуру, подолання адміністративних і корупційних бар'єрів. 2. Забезпечити безпеку і знизити ризики. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Капіталізація результатів бізнесу. 2. Зростання капіталу і його ефективності. 3. Розвиток (диверсифікація) бізнесу. 4. Інвестиційний клімат. 5. Стратегічне партнерство з владою і профспілками. 6. Соціалізація бізнесу.
3. Органи правління	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити безпеку і стабільність регіонального співтовариства (населення, ділових кіл, влади). 2. Забезпечити відтворення умов життєдіяльності населення, ділового співтовариства, влади, включаючи інститути, інфраструктуру, екологію, безпеку, дебіюкратизацію, демонополізацію. 3. Надавати якісні послуги і громадські блага 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити використання, відтворення і оновлення потенціалів територій з урахуванням інтересів сьогодення і майбутніх поколінь. 2. Забезпечити зростання інноваційного потенціалу регіону. 3. Підвищити конкурентоспроможність регіону, включаючи усі його компоненти (бізнес, влада трудові ресурси тощо) 4. Розвивати проактивну поведінку усіх суб'єктів-носіїв цілей регіону. 5. Забезпечити стратегічне партнерство влади, бізнесу і населення. 6. Забезпечити захист регіональних інтересів усередині країни і на міжнародному рівні.

Джерело: побудовано автором на основі [8]

2.2. Забезпечити стабільні та прозорі інститути, стабільні правила «гри».

2.3. Забезпечити недоторканність власності.

2.2. Стратегічний режим сталого розвитку.

2.4. Забезпечити капіталізацію результатів бізнесу. Забезпечити зростання капіталу і його ефективності. Забезпечити розвиток (диверсифікацію) бізнесу. Мати сприятливий інвестиційний клімат. Здійснювати стратегічне партнерство з владою та профспілками. Розвивати соціалізацію бізнесу. Для органів влади регіон є місцем виконання державних і муніципальних функцій. Вони повинні забезпечувати такі цілі населення, ділового співтовариства і держави.

3.1. Поточний режим. Забезпечити безпеку населення, ділового співтовариства і органів управління. Забезпечити відтворення умов життєдіяльності населення, ділового співтовариства, включаючи інститути, інфраструктуру, екологію, дебіюкратизацію, демонополізацію тощо. Підтримувати внутрішньорегіональний розвиток. Надавати якісні послуги і суспільні блага.

3.2. Стратегічний режим. Забезпечити використання, відтворення та оновлення потенціалів території

з урахуванням інтересів нинішнього і майбутніх поколінь. Забезпечити зростання інноваційного потенціалу регіону. Підвищити конкурентоспроможність регіону, включаючи всі його компоненти (бізнес, населення, влада, трудові ресурси тощо). Стимулювати проактивну поведінку всіх суб'єктів-носіїв цілей регіону. Забезпечити стратегічне партнерство влади, бізнесу і населення. Забезпечити відстоювання економічних інтересів регіону всередині країни і на міжнародному рівні. Забезпечити оновлення виробничого апарату і технологій. Розвивати і підвищувати якість послуг, що надаються і суспільних благ.

Особливості цільового впливу в регіоні визначаються тим, що він формується з двох типів впливу: прямого цільового впливу; непрямого, посереднього впливу. Таким чином, цільовий керуючий вплив на регіон можна класифікувати за двома ознаками: за рівнем (ієрархії) впливу: внутрішні та регіональні; за способами дії: прямі і непрямі (табл. 2).

Ці типи впливу в свою чергу поділяються на види: адміністративні, фінансово-економічні та інші. Розглянемо спочатку цільові впливу для рівнів регіону

Види цільових управляючих впливів на регіон у системі національної економіки

Види цільових дій (по способах впливу), що управляють	За ієрархією дії	
	Внутрішня регіональна дія	Зовнішня державна дія
Прямий: адміністративно- фінансово-економічний	– організаційно-розпорядча діяльність, що здійснюється всередині відомчих регіональних організацій; – підтримка окремих підприємств, бізнес-організацій, місцевих органів влади; – фінансовий контроль за регіональними органами влади.	– організаційно-розпорядлива діяльність, що здійснюється регіональними органами управління; – можливість зовнішнього прямого адміністративного управління в надзвичайних ситуаціях; – можливість зовнішнього фінансово-економічного управління при банкрутстві регіону; – фінансово-економічна підтримка регіону в різних формах; – фінансовий контроль за діяльністю органів виконавчої влади регіону.
Непрямий: адміністративно- фінансово-економічний	– створення регіональних інститутів і інфраструктури; – економічна підтримка пріоритетних напрямів і точок розвитку (регіональні кластери, локальні економічні зони, технопарки тощо) на основі регіональної стратегії або економічної політики; – стратегічний фінансовий контроль і регулювання.	– створення державних інститутів і інфраструктури регіону; – знеособлена економічна підтримка державних пріоритетів регіонального розвитку (окремі економічні зони, технопарки, міжрегіональні кластери тощо) в межах національної стратегії, економічної політики і міжрегіональних програм розвитку.

Джерело: сформовано автором

як суб'єкта впливу (для внутрішнього середовища регіону).

Прямий цільовий вплив регіону-суб'єкта здійснюється по відношенню до конкретного індивідуального об'єкта (людини), організації і може бути адміністративним, фінансово-економічним або іншим. Перший вид прямого цільового впливу регіону (адміністративний вплив) застосовується по відношенню до об'єктів управління в адміністративних організаціях (при адміністративному підпорядкуванні): всередині відомчих організацій регіону (органів управління); з боку цих органів на державні та муніципальні підприємства. По відношенню до бізнес-структур з боку регіону він не застосовується (хоча всередині цих бізнес-структур діє внутрішній протокол бізнес-адміністрування).

Прямий цільовий фінансово-економічний вплив (другий вид прямого регіонального впливу) застосовується у формі фінансових вкладень, податкових та інших пільг для конкретних об'єктів (бізнес-структур). По відношенню до окремих недержавних підприємств в ринкових умовах такої державний регіональний вплив є небажаним, так як підриває рівні умови конкуренції. Цільовий непрямий вплив фінансово-економічного виду з боку регіональних органів влади може здійснюватися по відношенню до групи (виду), виділених за певною ознакою об'єктів (компаній, підприємств) в межах затвердженої стратегії або економічної політики, тобто він має бути знеособленим [9, с. 173].

Цільовий керуючий вплив другого типу (непрямий) адміністративний вплив здійснюється регіональними органами управління (відомчими організаціями) по відношенню до ділових структур (бізнес-організацій) переважно опосередковано, шляхом створення спільно

з центральною владою внутрішнього середовища регіону (інститути, інфраструктури, фактори виробництва, тобто так званий інвестиційний, діловий і підприємницький клімат). Таке регіональне середовище є зовнішнім мікросередовищем підприємств і компаній, ділових організацій, що працюють на території певного регіону.

Основним регулятором для бізнес-організацій є ринок. Різні типи цільового впливу адміністративних органів на бізнес-організації можуть здійснюватися на основі державних пакетів акцій. Ми можемо стверджувати, що перед державними органами влади на перший план виходять завдання реформування, забезпечення сталого зростання та розвитку, активізації участі держави в створенні умов розвитку ринкової економіки. Органи державної влади повинні:

- 1) посилити координуючу функцію створення загальних і приватних інститутів, основ ринкової інфраструктури;
- 2) попередити і послабити криміналізацію економіки;
- 3) стимулювати безінфляційну зростання, продуктивні інвестиції, вкладення в людський капітал, охорону здоров'я, освіту, охорону навколишнього середовища;
- 4) перетворити ренту природних ресурсів в державні доходи і громадські інвестиції;
- 5) стимулювати конкуренцію, створення конкурентоспроможних підприємств і бізнес-структур в межах регіону;
- 6) створити новий соціальний контракт, що включає систему соціального захисту, пом'якшення економічної нерівності;

7) полегшити перебудову промисловості активною промисловою політикою;

8) здійснити ключові проекти, використовуючи цільовий підхід.

Висновки. У розрізі проведеного дослідження і наукового обґрунтування методичних основ конкурентного розвитку регіону ми можемо запропонувати певне визначення поняття «регіон». Регіон – це державно-територіальне утворення, що має адміністративні кордони (іноді і державні кордони для прикордонних територій) і органи управління, в якому забезпечуються: якість і рівень життя людей (населення); умови ведення і розвитку підприємництва; використання, відтворення та оновлення територіального потенціалу (економічного, соціального, природно-ресурсного, науково-тех-

нічного, інноваційного, культурного та інших видів потенціалу) в інтересах життя і майбутнього поколінь у рамках єдиного національного простору.

Доведено, що розвиток регіону має забезпечити в певному періоді часу позитивні зміни у всіх основних взаємодіях: 1) між населенням і бізнесом (виробництвом), між соціальними й економічними інтересами, споживанням і накопиченням; 2) між окремими частинами (населеними пунктами) регіону, між столицею регіону і іншими (окраїнними) його поселеннями; 3) між регіональними і загальнодержавними інтересами, які неминуче закладають основу для протиріч. Звідси випливає, що для дослідження регіону доцільно використовувати системний підхід на діалектичній основі.

Список літератури:

1. Верхоглядова Н.І., Олініченко І.В. Регіон як самокерована соціально-економічна система. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5(43). С. 113–117.
2. Конкурентні переваги промислового сектора економіки України: регіональний вимір : монографія; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. редактор д.е.н., проф. С.О. Іщук. Львів, 2018. 246 с.
3. Запотоцький С.П. Регіональна конкурентоспроможність: суспільно-географічні засади формування. Монографія. Київ. Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. 424 с.
4. Долишний М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ–ХХІ ст.: нові пріоритети. Київ : Наукова думка, 2006. 512 с.
5. Забезпечення конкурентоспроможності регіонів у контексті активізації економічного розвитку / О.Ю. Бобровська, Т.О. Савостенко, І.Е. Польська [та ін.]; за заг. ред. О.Ю. Бобровської. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. 248 с.
6. Перський Ю.К., Калужнова Н.Я. Конкурентоспособность регионов: теоретико-прикладные аспекты. Москва : ТЕИС, 2013. 334 с.
7. Жихор О.Б., Кузьминчук Н.В. Модель державного регулювання розвитку регіону: стратегічні, тактичні та операційні напрями. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. № 1(16). С. 21–25.
8. Нова регіональна політика для нової України: аналіт. доп. / за заг. ред. Я.А. Жаліла. Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. 76 с.
9. Качний О.С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2017. № 2. С. 170–174.

References:

1. Verkhohlyadova N.I., Olinichenko I.V. (2013) Region yak samokерована sotsialno-ekonomichna systema [Region as intelligent socio-economic system]. *Innovatsiynna ekonomika Innovative Economy*, no. 43(5), pp. 113– 117.
2. Ishchuk S.O. (2018) Konkurentni perevahy promyslovoho sektora ekonomiky Ukrainy: rehionalnyy vymir: monohrafiya [Competitive advantages of the industrial sector of the economy of Ukraine: regional dimension: monograph]. SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolny National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv. (in Ukrainian)
3. Zapotoczkyj S.P. (2012) Regionalna konkurentospro-mozhnist: suspilno-geografichni zasady formuvannya [Regional competitiveness: socio-geographical principles of formation]. Monografiya. Kyiv. Biznes Media Konsaltyng. (in Ukrainian)
4. Dolishniy M.I. (2006) Rehionalna polityka na rubezhi XX–XXI stolit: novi priorytety [Regional Policy at the Turn of XX and XXI Centuries: New Priorities]. Kyiv: Naukova Dumka. (in Ukrainian)
5. Zabezpechennya konkurentospromozhnosti regioniv u konteksti aktyvatsiyi ekonomichnogo rozvytku [Ensuring the competitiveness of regions in the context of activating economic development] (2013). NADU pry Prezidentovi Ukrainy. Dnipro, pid red. Bobrovskoyi O.Yu. (in Ukrainian)
6. Persky Yu.K., Kalyuzhnova N.Ya. *Konkurentosposobnost rehyonov: teoretyko-prykladnye aspekty* [Competitiveness of regions: theoretical and applied aspects]. Moscow, TEIS. (in Russian)
7. Zhikhor O.B., Kuzminchuk N.V. (2013) Model derzhavnoho rehulyuvannya rozvytku rehionu: stratehichni, taktychni ta operatsiyni napryamy [Model of state regulation of regional development: strategic, tactical and operational areas]. *Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, no. 1(16), pp. 21–25. (in Ukrainian)
8. Zhalilo Ya.A. Nova rehionalna polityka dlia novoi Ukrainy: analit. dop. [New regional policy for the new Ukraine: an analyst. ext.]. Kyiv: In-t susp.-ekon. doslidzh., 76 p. (in Ukrainian)
9. Kachnyi O.S. (2017) Zarubizhnyi dosvid formuvannya mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehioniv [Overseas awareness of the formation of mechanisms of state management of social and economic development of regions]. *Publication of administration and mitne of administration*, no. 2, pp. 170–174.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА НА ОСНОВЕ ЦЕЛЕПОЛАГАНИЯ

В статье проведен анализ функций и результатов стратегического управления развитием региона, который показал, что его важнейшей функцией должно стать целеполагание, а основным результатом – система целей и стратегий регионального развития. Стратегические процессы в регионе требуют наличия стратегических целей, создания механизма их преобразования в стратегии и стратегические действия, которые обеспечивают выход на капитал различного уровня и конкурентоспособность региона как объединение целей стейкхолдеров. Проведен анализ региона как государственно-территориального образования, как субъекта стратегического управления, что позволило разработать систему соответствующих понятий региона и использовать комплексную методологию исследования стратегического целеполагания развития региона на системно-диалектической основе. В результате использования этой методологии для анализа региона как субъекта развития определены природа, факторы формирования экономической субъектности и продукты его деятельности.

Ключевые слова: регион, стратегическое управление развитием региона, системно-диалектическая основа, стратегические процессы, целеполагание, ресурсы территории.

METHODOLOGICAL BASIS OF ENSURING STRATEGIC MANAGEMENT OF THE REGION'S COMPETITIVE DEVELOPMENT BASED ON PURPOSE

The analysis of the functions and results of strategic management of the development of the region was carried out, which showed that goal-setting becomes its most important function, and the main result is a system of goals and strategies for regional development. Strategic processes in the region require the presence of strategic goals, the creation of a mechanism for their transformation into strategies and strategic actions that provide access to capital of different levels and the competitiveness of the region as a unification of the goals of stakeholders. The analysis of the region as a state-territorial entity, as a system, as an organization, as a subject of strategic management, was carried out, which made it possible to develop a system of relevant concepts of the region and use a comprehensive methodology for studying the strategic goal-setting of the development of the region on a system-dialectical basis. As a result of using this methodology to analyze the region as a subject of development, the nature, factors of the formation of economic subjectivity and the products of its activity are determined. The main products of the region's activities are: the competitiveness of the region and its subsystems: social, economic, managerial, environmental, infrastructural, institutional, security; competitive public goods; competitive resources and potentials of the region. Thus, the concept of a region as a subject of economic development is based on the integration of the properties of a region as a state-territorial entity, system, organization, subject of strategic goal-setting. The region as a subject of economic development is a territorial-organizational economic system that has multi-level governing bodies and a system of goals, providing a functional dominant of the progress of population reproduction, entrepreneurship and potential in the interests of present and future generations within a single state, taking into account a dynamic external environment. Thus, the authorities should integrate the generalized goals of the region as a whole, organize the purposefulness of the population and other subjects of the region and form "their" goals within the framework of state federal goals of a higher level.

Key words: region, strategic management of the development of the region, system-dialectical basis, strategic processes, goal-setting, resources of the territory.